

heemkundige kring
Meise-Oppem-Wolvertem

BERLA

driemaandelijks tijdschrift

jaargang 1987 nummer 19

BERLA vzw

HEEMKUNDIGE KRING

MEISE-OPPEM-WOLVERTEM

EN OMGEVING

BERLA verzamelt alles wat betrekking
heeft op onze fusiegemeente en omgeving.

EREVOORZITSTER
VOORZITTER
ONDERVOORZITTER
SEKRETARIS
PENNINGMEESTER

E.VAN HEMELDONCK
R.BELLEMANS
R.MOYSON
R.MOERENHOUT
F.HEYVAERT

REDAKTIERAAD

R. Bellemans
J. Cornelissen
M. Gillisjans
R. Moerenhout
R. Moreau
W. Pas
M. Van Den Broeck
E. Van Hemeldonck
C. Van Nechel

Ons Tijdschrift :

. verschijnt driemaandelijks
. jaarabonnement (+ lidgeld) 200 frank
. los nummer 60 frank

. de auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdrage

Zetel van de Kring :
Hasseltbergstraat 21
B - 1860 Meise
Tel. 02/269.53.15
ASLK 001-1189490-55

Lokaal :
DE SNIPPER (Nr 5)
Brusselsesteenweg 73 - 1860 Meise
Toegankelijk : Elke woensdag tussen 14 en 17 u.
(niet tijdens de schoolverlofperioden -
andere dagen op aanvraag)

De Kapel van Amelgem

't Bouwde tempels en kapellen
Van de zee tot in de hei,
't Schilderd' U in pracht van kleuren
't Zong U lied'ren in de Mei.

Clem De Ridder.

1637 - 1987

Landelijk tafereeltje rond de kapel van Amelgem, gesitueerd
begin 18 de eeuw. Foto van een aquarel van een onbekend
kunstenaar.

In het kader van de 1ste Culturele Herfstviering te Meise heeft de Heemkundige Kring Berla haar bijdrage in functie van een belangrijk historisch evenement willen situeren.

De 350ste verjaring van de Kapel van Amelgem leek ons de aangewezen gebeurtenis. Dit nummer van ons tijdschrift is aldus een 'Amelgem'-nummer geworden, dat bovendien als voorbereiding kan gebruikt worden voor de Heemwandeling van zondag 20 september 1987 ook dit jaar in samenwerking met de Cultuurfondsen.

Onze jaarlijkse heemwandeling zal dit jaar door en rond Amelgem gaan. De tocht vertrekt te 14 u aan het kerkhof te Meise en staat onder de kundige leiding van Michel Van den Broeck, meteen ook de auteur van dit 'Amelgem'-nummer.

Verder zal de Heemkundige Kring op zaterdag 26 en zondag 27 september 1987 tussen 10 u en 20 u aanwezig zijn op 'Cultuur & Milieu' in het Willy Van den Berghe-Centrum te Meise. Aldaar zal de kring naast oud fotomateriaal, oude prentkaarten ook originele, oude en waardevolle voorwerpen van bij ons voor het eerst ten toon stellen.

De Heemkundige Kring wil aldus met beide manifestaties een waardevolle bijdrage aan de 1ste Culturele Herfstviering van Meise leveren. Vanzelfsprekend hopen wij U te mogen begroeten op onze activiteiten, die, daarvan zijn we overtuigd, de moeite lonen.

1. Een "Frankische" bidplaats.

Toen één van de "Heren van Amelgem", nazaten van de Frank Amalhari, en naamgever aan het domein, (Amalharingaheim = Amelgem) zich tot het Christendom bekeerde, moesten de onderhorigen van de Heer, het nieuwe geloof aannemen.

Heeft de kapel van de Hasseltberg, waarvan men zegt dat zij een missiekapel is geweest, niet als eerste bidplaats voor de streek gediend? De kapel ligt op de grens van Meise - Oppem - Wolvertem. Of bouwde de Heer op zijn domein een bidplaats, een ruimte gemaakt uit hout, leem en klei, en een dak uit stro ?

De Hamnevondelbeek verbond het "Hof te Hamme" met Amelgem. Dit Hof werd beschouwd als geboorteplaats van Sint-Goedele. Haar moeder heette Amelberga, haar broer kreeg de naam van Amelbertus en werd bisschop van Kamerijk. Het bestanddeel AMEL was in de streek goed vertegenwoordigd. Behoorde de Heer van Amelgem niet tot de familie van Sint-Goedele ? Zij overleed rond 712.

Wij weten dat de abdij van Lobbes in de 9de eeuw eigendommen of rechten bezat te Amelgem. Leverde zij de priester voor deze bidplaats? Maar onze gebieden kregen een zware klap op godsdienstig gebied bij de invallen van de Noormannen. Zij verwoestten onze gebieden en zij ontwrichtten de maatschappelijke bestuursvormen. Er ontstond een machtsvacuüm.

Sommige Heren en durvers vonden het ogenblik gunstig om hun "domein" te vergroten. Kleine Heren werden soms machtige personen. Het domein van Amelgem kwam verbrokkeld uit deze periode te voorschijn.

2. Een "altare" te Amelgem.

In de stichtingsoorkonde van de abdij van Grimbergen uit 1132, is er geen sprake van Amelgem, wel van Meise met Oppem en Rode als afhankelijkheden. Amelgem was geen gebied van de Berthouds. In de bevestigingsbrief van 1147 wordt Amelgem genoemd, maar van een kapel is er geen sprake.

In een bevestigingsbrief door Walter Berthoud, Heer van Grimbergen, in 1154, kreeg de abdij verschillende schenkingen van Walter van Campenhout. Het grootste deel ervan lag op het grondgebied van Ossel. Als getuigen traden op:

" Bernerus de Ossela en ALBERTUS DE AMELRENGHEM, priesters." Albertus van Amelgem was toen priester te Amelgem. Een priester zonder "altare" is moeilijk in te denken. Er moet zoiets als een houten kapel gestaan hebben. Maar in 1155 hebben wij zekerheid, de Bisschop van Kamerijk stuurt een brief, waarin melding wordt gemaakt van een "altare de Amelrenghem".

Door deze akte komt, het "altare" aan de Grimbergse abdij. De kapel is toegewijd aan O.L.V.-geboorte en niet aan Sint-Pieter, zoals de oorkonde vermeld. Sint-Pieter is de patroonheilige van de kerk te Grimbergen.

«In nomine sancti et individue Trinitatis. Ego Nicolaus, Dei gracia Cameracensis episcopus, tam presentibus quam futuris in perpetuum. Sciant tam presentes quam postfuturi nos altare de Amelrengem ad honorem sancti Petri, Apostolorum Principis, ecclesie Grimbergensi sub idoneis testibus donasse et idipsum, presenti pagina confirmamus. Testes. S. Theodorici, prepositi et archidiaconi. S. Radulfi, archidiaconi, S. Willelmi, decani. Actum anno Incarnationis Dominice M.S.L.V., episcopatus domini Nicolai XXI» .. Hierop volgt de opsomming van de bezittingen, te beginnen met de altaria.

Dr. Jan Verbesselt trekt hieruit volgende besluiten:

Uit deze tekst blijkt zeer klaar dat: 1° Amelgem afzonderlijk werd geschonken nadat Meise en zijn afhankelijkheden Oppem en Rode reeds lang aan Grimbergen behoorden; 2° Amelgem heeft aldus een gans afzonderlijke rechtstoestand, geheel onafhankelijk van Meise, en bepaald zelfstandig. Amelgem staat hier op gelijke voet met Meise, Wemmel, enz.

Geplaatst in de 12de en 13de eeuw, zien wij dat in Amelgem met zijn "Groot Hof" er minstens 15 huisgezinnen woonden. Zij is hierdoor wellicht belangrijker dan Rode en Oppem.

3. Een "Ecclesia" te Amelgem.

In de algemene bevestigingsbulle van Paus Alexander in 1179 geeft men de opsomming van de onderhorige altaria van Meise, Wemmel, Strombeek, steeds spreekt men van; altaria de ...

Voor Amelgem:

" Ecclesiam in Amelrengem et quicquid juris habetis in villa illicus loci".

Hier maakt men duidelijk het verband tussen; "kerk en het hof van Amelgem."

In 1202 schonkt Adelia, beschermvrouwe van de abdij, bezittingen aan deze abdij, voor de zielerust van haar echtgenoot Geraard III Berthoud, en voor haar eigen jaargetijde. Het zijn goederen gelegen te Amelgem en ook twee hoefjes bij het kerkhof. Hierdoor weten wij dat er in 1202 een kerkhof was rond de kapel van het Hof.

Er stonden toen twee hoven te Amelgem: het "Groot Hof" bewoond door de Heer van Amelgem en een "Klein Hof" gebouwd door de abdij, en uitgebaut door lekebroeders onder leiding van een "Villicus" Reinboldus, een kanunnik van Grimbergen. Sommige lekebroeders woonden rond de kapel en hebben hierdoor hun stempel gedrukt op de parcellaire verdeling van de grond rondom de kapel.

In het Privilegium Magnum (grote goedkeuringsbrief) van Paus Innocentius IV , van 25 october 1246 lezen wij iets over de inkomsten van de kapel.

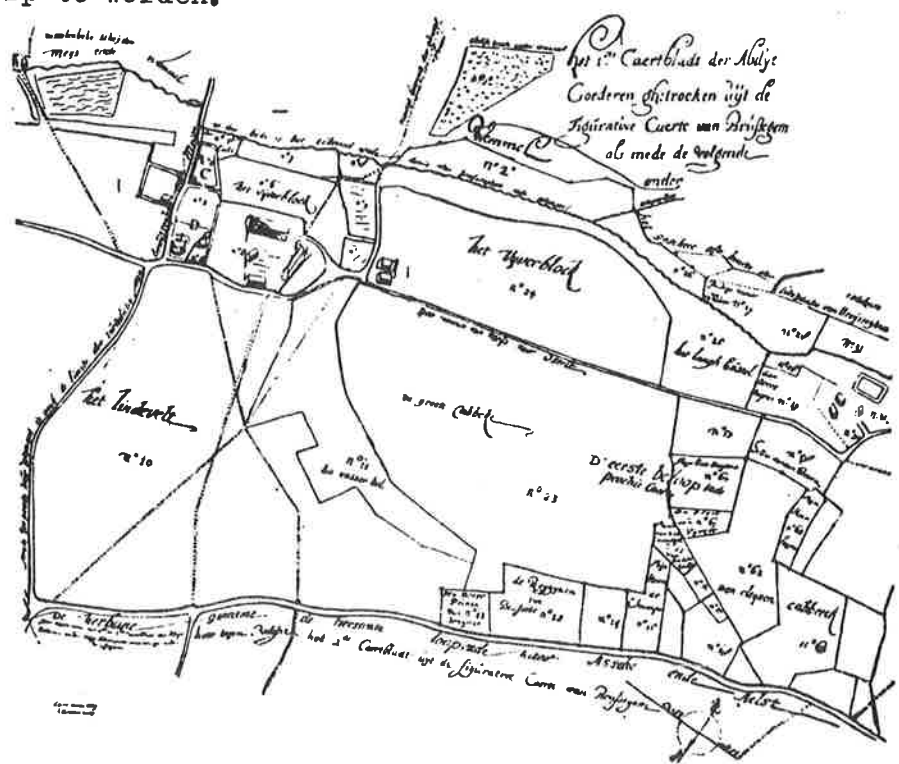
« capellam ville de Amelrenghem cum decimis, redditibus et aliis pertinentiis suis : curtem quam habetis in eadem villa ». « De kapel der hoeve van Amelghem met hare tienden, cijnsen en alle bijkomigheden ; de boerderij die ge bezit in dezelfde hoeve ».

Met deze opbrengsten moest de abdij de kapelaan van Amelgem onderhouden. In de brief van 1258, door de bisschop van Kamerijk, worden de parochies en kapellen genoemd, afhankelijk van Grimbergen. Meise wordt vernoemd met Rode en Oppem en ook Hasselt. Van Amelgem geen sprake. Amelgem (hof en kapel) stond rechtstreeks onder de hoede van de abdij.

In een geschil, gerezen tussen de abdij en Jan van Obbergen, over de nieuwe tienden te Wemmel in 1260, worden door de rechter, de parochianen van Wemmel en Amelgem op gelijke voet behandeld.

Amelgem bezat een hoeve, op een domein van 125 ha met inkomsten allerhande. Het werd bewerkt door Norbertijner lekebroeders onder leiding van een kanunnik. Verder een eigen hofkapel in steen of hout, die dienst deed als kleine parochiekerk. Rond de kapel woonden ook begijn-tjes, waaronder Elisabeth en Oda. Zij waren waarschijnlijk afkomstig uit het opgeheven vrouwenklooster te Nieuwenrode. Zij schonken ook giften aan de kapel.

Verder waren er nog enkele kleine boerderijtjes, verhuurd aan kleine pachters, enkele cijnslieden, ambachtslieden en zelf één molenaar. De parochie Amelgem had een bloeiend parochieleven en was aardig op weg een heus dorp te worden.

HET GEUCHT AMELOEM MET DE OMLIGGENDE LANDELIJEN. Volgens het « Caertboek » der abdij Grimbergen.

5. Amelgem verliest zijn status van Parochie.

In een brief van de Bisschop van Kamerijk, gegeven op 7 juni 1287 wordt Amelgem aangehaald als zijnde ondergeschikt aan Meise. Amelgem verloor hierdoor zijn zelfstandigheid. Waarom deze verandering? Dr. Jan Verbesselt geeft hiervoor de volgende verklaring:

Minder inwoners? Zeker niet. Verval van het hof? Evenmin. O.i. is het een gevolg van de verandering in de uitbating. In plaats van rechtstreekse uitbating door eigen volk, wordt het hof aan een pachter uitgegeven. De kloosterlingen gaan naar hun abdij terug en vreemden namen hun plaats in. Van daar ook minder belangstelling voor de kerk en laat men het hoger toezicht over aan de pastoor van Meise. Weliswaar heeft de kapel in de eerste jaren na het vertrek van de broeders nog een eigen kapelaan,

Volgens het cijnsboek uit de eerste helft van de 14de eeuw had Amelgem nog steeds een eigen kapelaan. De inkomsten van de kapelaan worden erin vermeld.

Den Capellayn van Meyse. XII mottoenen.

Den Capellayn van Amelghem. V mottoenen.

Op het 2^e blad dat volgt :

Item de capelrie te Meysse te Kersavonde : VI. mot.

Item den cappelaen van Amelghem te Kersavonde ende sent Jansmisse :

vor sijn vleesch : 5 mottoenen.

Item Sent Jansmisse : 200 faghoten. *

* mutsaard

Item in den Vastene : 200 herincx.

Item in den advent : 100 herincx.

Item in de vastene 1 zistere saets.

Item 1 zister tarwen.

Item te Kersmesse 1 mudde evene. (haver)

Item in erweten ende in boenen.

In de loop van de 14de - 15de eeuw wordt Amelgem bij Oppem gevoegd, en een kapelaan benoemd voor Oppem en Amelgem. De lasten die de abdij te betalen had voor de kapelaan, vielen ten laste van de parochie Oppem. Rond 1540-1550 zal Philippus de Mera (Filip van der Meeren), dienst doen als "sacellanus in Obhem et Amelghem". (kapelaan van Oppem en Amelgem.)

De kapel had eigen inkomsten. In het cijnsboek van 1546 vinden wij een hofstedeken, aan de kapel gelegen, zij moet betalen:

" Aen de kerck van Amelghem, een holster rogge of
een half sister brusselsche maete."

* * * *

Wij staan nu in de geschiedenis op de drempel van een onzalige tijd. In 1566 brak te Steenvoorde de beeldenstorm uit, die een spoor van vernieling trok door de Nederlanden. Tijdens deze godsdienstoorlogen trokken vreemde en ook "bevriende" legers op plundertocht door onze streken, op zoek naar eten en geld.

In 1582 hadden de Geuzen het kasteel van Bouchout aangevallen; de kapelaan Antonius Strobants verdedigde met veel dapperheid en hulp van zijn parochianen de aanval van de Calvinisten. Zij gingen op de vlucht.

In 1591 en 1593 kwam Amelgem aan de beurt. Vrijbuiters eisten een losprijs van de pachter. Hij weigerde en werd weggevoerd, iedereen te Amelgem ging op de vlucht. De oogst werd vernield en de schuren en gebouwen werden in brand gestoken.

Te Strombeek lag het dak open en het koor van de kerk was bouwvallig. Tijdens de oproer van 1597 werd er gemoord op het kerkhof en in de kerk te Wolvertem. De kerk van Meise stond in 1598, aan alle kanten open zodat de mussen erin en eruit vliegen.

Wanneer het rustiger werd, begon men aan de herstelling van de gebouwen. Abt van Rauberger spande zich in, om de abdij en zijn goederen terug op peil te brengen. Rond 1606 werd de kapel hersteld. In het torentje werd een nieuwe klok gehangen met als tekst "Jan van der Gheyn heeft mij ghegoten MCCCCCVII," en voorzien van het wapenschild van de abt.

Met het twaalfjarig bestand in 1609 kwam er voorlopig vrede. Men kon nu grondiger de verwoeste gebieden opbouwen en de velden bewerken.

6. De huidige kapel.

Tengevolge van de godsdienstoorlogen, werd de abdij grondig verwoest, de abdijhoeven waren afgebrand, het land verlaten en de inkomsten gering. Rond 1610 kon abt Outers aan de opbouw van de abdij en hoeven beginnen. In 1614 verplichtte hij zijn pachters mee te werken aan de opbouw van de abdijhoeven.

Hij kampte ook met een priestertekort. In 1622 is Jacob de Hertoghe, kapelaan van Oppem, Sint-Brixius-Rode en Amelgem.

Van het onderhoud van den heer Jacob de Hertoghe Cappellaen van Ophem ende Sint-Brixius-Rhode ende van Amelghem,
Heer Jacob De Hertoghe, Cappellaen van Ophem ende van Sint-Brixius-Rode ontfanct tsiaers volr syn ordinaris onderhoud :

In terwe	2 mudden terwe.
In rogge	5 " rogs.
In havere	1 " havere.
Saet	1 zister

In advent 50 haringen ende 100 bocharinckx.

In den Vasten 100 haringen ende 100 bocharinckx.

Item 1 zister eerweten, ende 1 zister boonen.

Item een dulst (1000) mutsaert, ende 12 wissen eijcken hout.

Item voer sijn vesterije (kleederen) ende wijngelt sesse Rinsguldens.

Item den pachter van Amelghem moet hem houden twee coljen te welje ende twee verkens ten troch. Daer voer den pachter hem geeft 12 Rinsguldens.

Ende, — voer die misse van St. Brixius-Rode ontfanct hij dairenboven, een mudde terwe.

Ende aengesien dat de selve noch niet genoechsam versien en was van onderhout, soe is hem, overmits sijnen ouderdom, toegevuecht bij zijne Eerwerdigheyt (prelaat Outers), zonder te trecken in consequentie naer sijne naercoemelingen, een half mudden terwe ende een mudden rogs, belovende hem voerdaen daer mede te contenteren...

Aldus gedaen op den 29 Junii 1622, present sijn Eerwerdigheyt ende mij De Crolj, proviseur. Quod attestor (get.) Bernardus. (De Crolj).

Ook de pachter van Amelgem moest mede instaan voor het onderhoud van deze kapelaan:

" houden twee coijen te weije ende twee verkens ten troch.

Daer voer den pachter hem geeft 12 Rijngulden."

Dit betekende dat de kapel en het hof nog steeds samenhangen. Abt Outers moest ook zorgen dat het godsdienstig leven in de abdij en zijn parochies terug normaal verliep.

KAPEL VAN AMELGEM.

De oude kapel van Amelgem moet wel bouwvallig geweest zijn, de herstellingen van abt Van Raubergen waren onvoldoende gebleken. In 1637 herbouwde abt Outers de kapel. Hij verfraaide de kapel met merkwaardige schilderijen en beelden. Het gebouw was opgetrokken in witte gekapte steen, barok van stijl; boven de ingang deur een rond venster en een steen met jaartal 1637; in het vierkant torentje het klokje van de oude kapel. Rond de kapel was er nog steeds een kerkhof. Het geheel stond op een oppervlakte van 616 roeden. (1,6 ha) Bevattende: een hofstede, gronden, en de kapel met het kerkhof.

In de kapel werd elke week de H. Mis opgedragen door de kapelaan van Oppem. De dag werd door hem bepaald. De koster werd ook niet vergeten. De wekelijkse zondagsplicht moesten de inwoners van Amelgem vervullen in de kerk van Oppem.

« De heere Capellaen van Ophem trekt jaerlyckx boven syne competentie over eene wekelysche Misse in de Capelle van Amelghem, 25 gulden, en de *Coster* van Ophem, bij toestaen van den Heeren Prelaet Bas-sery (1692-1698) trekt voor het dienen van deselve Misse in Capelle van Amelghem : 2 gulden, 10 stuivers. » (Commerboeck der Abdij, van 1735. Bl. 77).

Zo was het ook ten tijde van Kapelaan De Grave, in 1778. Hij schreef hierover in het archief van de kerk van Oppem:

« De pitantie (der abdij) van Grimbergen schenkt aan den eerweerden Heer Kapelaan (van Ophem) tot onderstand 500 guldens en verder nog 25 g. op last van eene wekelijksche Mis te doen in de kapel van Amelgem, op een dag naar verkiezen : die last is niet licht om dragen, bijzonder in den winter, want 't is niet als we nog jong zijn dat we naar eene standvastige plaats worden gestuurd ».

Buiten de wekelijkse mis, was er ook jaarlijks op 8 september, groot feest te Amelgem. Dan werd O.L.V.-geboorte gevierd, de patrones van de kapel. Het begon met een H. Mis gevolgd door een processie naar de Heirbaan toe met daarna een receptie in "Groot Amelgem".

Kan. Delestré beschreef deze jaarlijkse ommeegang in 1914, dit volgens de verhalen van oude zegslieden te Amelgem.

Denken we een oogenblik terug aan dat schoon verleden, vol innig, eenvoudig maar sterk geloof. Langs lanen en banen zien we de edele familiën uit den omtrek komen aangereden op de breede, kostbare carossen met blinkende paarden bespannen. Over de veldwegels komen de boeremensen aangestapt. De hoeven van Amelgem en de kapel zijn feestelijk uitgedoscht. Op de breede straat liggen reeds de veldbloemen in 't mulle zand gestrooid.

Op het torentje en op het rustaltaar opgetimmerd op de hoogte tusschen Amelgem en Ophem wuiven de wimpels en wapperen de vlaggen. — De Abt van Grimbergen komt uit de groote hoeve getreden. Omringd van blanke Norbertuszonen gaat hij naar de kapel, en groet minzaam zijn volk, dat daar staat in de ronde. Het klokje tamt. De plechtigheid begint. Ongekunstelde stemmen zingen de heilige gezangen. Onder de Consecratie is alles stil : ook het volk dat moet buiten blijven, op het kerkhof knielt en bidt. — Na de Mis komt de stoet in beweging. De trom der Gilde van den Edelen Handboog van Sint Sebastiaan en van Sint Gregorius van Meisse en Ophem, de Broederschap van de H. Drievuldigheid stappen op maat vooruit. De heer Drossaart van den Lande van Grimbergen en van de beide Baanderheeren zijn daar in vollen tooi. De edele

Familie van Bouchout stapt achter de rijen, voor den Abt die het Hoogwaardig draagt. De zonne speelt en schittert en flikkert in de zijden en fluweelen priestergewaden. Helder klinkt het spel der « fiffers en kornemuzen » en het volk zingt mee een van die volksliederen ter eere van 't H. Sacrament door den Norbertijn Daniël Bellemans gedicht. En zoo gaat het voort langs heuvel en helling, door de groenende velden, tot weer alles stil valt aan het rustaltaar, waar de Abt den zegen geeft aan 't biddende volk. Dan trekt de stoet weer kapellewaarts. Nu dondert het geschut der bombarden, en hun donder sterft weg te zamen met de laatste galmen der liederen.

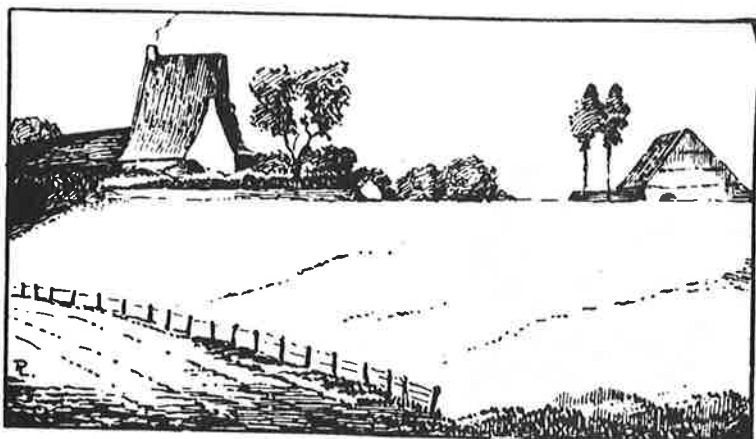
Na den dienst is het ontvangst in de groote zaal van Amelgem's hoeve (deze zaal bestaat nog). De Abt ontvangt er de edellieden en de boeren van den omtrek, terwijl het volk buiten leute viert.

Naast de godsvrucht tot O.L.V. moet er ook een bedevaart of begankenis bestaan hebben ter ere van Sint-Gillis. Nadere gegevens in oude schriften ontbreken. Alleen de naam van de Herberg " In Sint-Gillis" in de buurt, verwijst naar deze heilige en naar de eventuele bedevaart.

De Oostenrijkse tijd liep ten einde. De Franse troepen zouden nu ons land veroveren. De Franse bezetter zou het beeld van Amelgem en onze gewesten grondig veranderen. Op 8 november 1796 werden de paters uit Grimbergen gedreven. De abdij en haar bezittingen werden als "Nationaal domein" verkocht aan de meest biedende.

De twee hoeven van Amelgem, en de grond werden aan leken doorverkocht. De waardevolle zaken verdwenen uit de kapel, stilaan werd zij als opslagplaats of rommelkot gebruikt.

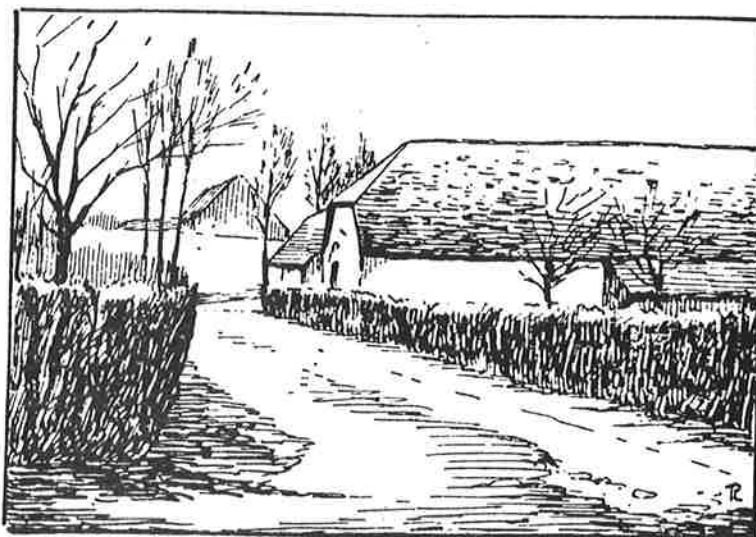
Hiermee eindigt voor de Norbertijnerabdij van Grimbergen, een beheer over Amelgem dat meer dan vijf eeuwen heeft geduurd.

GROOT AMELGEM EN DE DUIVELSCHUUR (in 1927).

Volgens een origineele tekening van Paul Lindemans.

Uit "Het parochiewezen
in Brabant" van Dr.
Jan Verbesselt.

KLEIN AMELGEM (in 1908).

Volgens een origineele tekening van Paul Lindemans.

De kapel werd "gemeentelijk"

Nieuwe Heren, nieuwe wetten. De Franse bezetter schafte al de bestaande bestuursvormen in de Zuiderlijke Nederlanden af en verving ze door nieuwe naar Frans model. Hij hield geen rekening met de oude landindeling.

Het gehucht Oppem werd in het jaar 1796, samen met Amelgem herdoopt tot gemeente Oppem. De kerk van Oppem diende als "gemeentelijke" kerk voor Oppem, en Amelgem werd de "gemeentelijke" kapel voor het gehucht Amelgem.

De priesters moesten de eed van haat aan het koningsschap, en trouw aan de republiek zweren. Indien zij weigerden, werden zij verbannen. Daarom doken de meesten onder bij de bevolking. Zo werden vele kerken gesloten.

De kerkelijke eigendommen, waaronder de abdijgoederen, die niet ten goede kwamen aan de "gemeente en zijn inwoners" werden als "zwart goed" verkocht. Dit gebeurde ook met Amelgem. Alleen de grond van de kapel en het

kerkhof werden uit de abdijgoederen gelicht en geschonken aan de nieuwe gemeente Oppem. Hierdoor stond de kapel op een oppervlakte van 7a 20 ca. In 1810 werd de gemeente Oppem bij Keizerlijk decreet opgeheven en terug gevoegd bij de gemeente Brussegem.

De provisor van de abdij, Simon Margé was ondergedoken in het kasteel te Meise, bewoond door Baron Van der Linden-d' Hoogvorst. Hij vroeg hem het domein "Groot Amelgem" aan te kopen. Hiermee wou de provisor beletten dat dit goed in te vreemde handen zou komen. De baron kocht het domein aan een zeer voordelige prijs. Hij werd in 1807, tijdens de Franse tijd, "Maire" van Meise en Wolvertem. Na 1815, tijdens de Hollandse periode, werd hij lid van de "Staten van Zuid-Brabant".

De provisor Simon Margé werd in 1808 pastoor te Meise. Rond 1816 vroeg hij aan de Baron om het domein terug te schenken aan de abdij. De baron weigerde. Zo ontstond een vete. Deze werd geregeld in een brief van 13 maart 1818, waarin de Baron beloofde, jaarlijks "een somme van hondert croonen" te betalen aan de abdij.

In 1830 werd de kapel, voor de eerste maal gerestaureerd, door Graaf Anodée de Beaufort, slotheer van Boeichout, dit door tussenkomst van zijn jonge echtgenote Maria-Elisabeth Roose.

In het kadasterboek van 1835 vinden wij dat de kapel op een oppervlakte van 80ca staat. Rond de kapel is er een weide (=kerkhof) van 6a 40ca groot. De totale oppervlakte bedraagt 7a 20ca. Het geheel staat vermeld als eigendom van de gemeente Oppem. In de loop der jaren verviel de kapel. Van godsdienstige vieringen zal weinig sprake zijn. Wel ging tijdens de Kruisdagen de processie van Oppem naar de Amelgemkapel.

Toch hadden de burgerlijke instanties oog voor de kapel en voor de streek. Op 11 september 1897 stelde de "Commissie der gebouwen" een verslag op gericht aan de Minister van Landbouw.

« Het belang van deze nederige bidplaats, in oudheid- en geschiedkundig opzicht, schijnt ons niet zoo doorwegend om ze te kunnen stellen op gelijken voet met onze groote monumenten, maar ze is er niet minder waardig om bewaard te blijven daar ze een merkwaardig model is uit de XVIIe eeuw : daardoor reeds is haar behoud wenschelijk. Te meer daar de kleine gebouwen in dien aard niet weinig bijbrengen tot het schilderachtig uitzicht onzer landschappen : ze breken de eentonigheid, bijzonder op zekere tijdstippen van het jaar. Zij zijn als bouwkundige bloemen die niet zonder barbaarschheid uit te rukken zijn uit den grond dien ze versieren. Nochtans zoo er voort gegaan wordt met te verwaarloozen dat hare herstelling doorgedreven wordt, zullen ze weldra de eene na de ander verdwijnen.

Daar het behoud der vermelde kapel ons van openbaar belang toeschijnt, kunnen we niets anders dan U aanraden in onderhandeling te treden met de plaatselijke overheid om er de nodige herstellingswerken uit te voeren. In de onkosten dezer zou Uw departement wel overvloedig willen tusschenkomen. Na die eerste werken zou het jaarlijksch onderhoud niet hoog meer loopen : bijzonder in 't geval dat het gebouw tot een of ander doeleinde werd gebruikt... »

Twee jaar later in 1899 meldde de Heer M.A. Cosyn dat er nog geen begin was gemaakt van de herstellingen. Er moeten er wel enkele uitgevoerd zijn, voor de oorlog, ondermeer aan het dak.

Kan. Delestré bracht in juni 1914, samen met Dr. Jan Lindemans een bezoek aan de kapel. Het verslag van dit bezoek werd later bijgewerkt voor publicatie in "Eigen Schoon en De Brabander" van 1927

Binnen vinden we de « abominatio desolationis », vuige ontwijding. De kapel dient tot... rommelkot : ploeg, eg, ladder, stroo... een stal van Bethlehem op zijn Breugel's.

Er staat nog een oud, gemetseld altaar met arduinen blad, doch dit is verborgen onder een gewone plank, terwijl het altaar zelf verdoken zit onder 'n dikke laag grijze verf. Op het altaar stond (1914) een groot, beschilderd Mariabeeld : tijdens den oorlog werd het naar de pastorij van Ophem gebracht om het te redden uit heiligschende handen. 't Is een oud beeld niet zonder kunstwaarde.

Voor 't altaar twee oude eiken banken : in de muren aan beide zijde van het altaar, zijn nissen aangebracht, namaaksel van de vroegere, in zuiver gothiek. In die nissen stonden, volgens men mij verzekerde, de beelden van de heiligen Petrus en Paulus, patronen der abdijkerk van Grimbergen. Eén beeld ook in plaasterwerk staat er nog (1914) maar heel gehavend.

In 't gewelf liggen de kruisribben redelijk plat : ze rusten op eene valsche omlijsting. Op den eersten sleutelsteen vinden we het wapen van prelaat Outers (1613-1647) en op den tweeden dat der abdij.

In het vierkantig torentje hing een klokje : het werd in 1918 in 't genip weggehaald om hette onttrekken aan de schraapzuchtige Duitschers. Het opschrift was me reeds bekend :

JAN VAN DEN GHEYN HEEFT MIJ GHEGOTEN MCCCCCVII.

Na de oorlog werd de kapel een beetje opgeknapt en de rommel geruimd. De initiatiefnemers waren: Edwin Ganz, de kunstschilder uit Boechout, en M.A.Cosyn raadgever bij de "Touring Club de Belgique" en door de weldadigheid van de Heer Boucquéau, eigenaar van gronden te Amelgem.

8. De kapel werd gered ...

Door dit artikel komt er terug meer belangstelling voor Amelgem en zijn kapel. Dit gebeurde onder impuls van de Heer J. Kempeneers, een gewezen student aan het Sint-Pieters-College te Jette, novice geweest in de abdij van Averbode, rad van tong, een man die vlug veel kontakten kon leggen. Hij was één en al bezieling om deze kapel te redden van haar ondergang.

Per fiets trok hij naar de abdij van Grimbergen, om zijn idee te bepleiten bij Prelaat Hoppenbrouwers. Hij kwam in kontakt met Kan. Delestre, met Cosyn en anderen. Hij ging bij Gustaaf de Keersmaecker, burgemeester van Brussegem, en wees het gemeentebestuur op zijn plicht, de kapel die gemeentelijk bezit was, diende hersteld te worden, zodanig dat deze kon opengesteld worden voor de eredienst. En de gemeente herstelde de kapel. De oude Pastoor Chasseur van Oppem vond het een goed idee. Bij Barones de Viron te Vijlst, ging hij morele en financiële steun vragen. De Barones ging er op in en steunde de jonge bezieler in zijn streven.

Er werd in 1936 een "Komiteit der Kapel" opgericht: "Ten einde de kapel te bewaren voor verder verval en terug aan eenieders bewondering te schenken". Het Ere-Voorzitterschap werd waargenomen door de Weledele Mevrouw Barones L. de Viron. De voorzitter werd de Heer Rafaël Anne de Molina uit Ossel. Leden waren ondermeer: Burgemeester G. de Keersmaecker, Z.E.H.Graaf P. Cornet d' Elzius de Peissant, "Eigen Schoon en De Brabander", de V.T.B. en de bewonderaars van de kapel.

Er werd ook een postrekening geopend op naam van Maurice Deflandre uit Sint-Pieters-Jette. De giften konden gestort worden met vermelding; "voor de kapel van Amelgem". Met dit geld werd de kapel verfraaid. Bezieler Kempeneers bedelde een altaar voor de kapel bij het adelijk geslacht "De Limburg-Stirum" te Wommel. Hij liet het O.L.V.-beeld her-

stellen en schilderen. Hij voorzag de kapel van een oksaal en vond "ergens" oude stoelen voor de kapel. Rond de kapel werden 21 populieren omgehakt en vervangen door andere bomen. Dit tot groot ongenoegen van kunstschilder Edwin Ganz.

Nadien begon hij samen met het komiteet te werken aan de viering zelf. Hij liet bij drukker Van Praet uit Meise, twee prentkaarten drukken, één met de Kapel, de andere met het O.L.V.-beeld, * zij werden verkocht aan de prijs van 1 fr. Te Brussel kreeg hij van de Zusters, uit de Van Maerlantstraat, een witte kazuifel.

Hij huurde in dit klooster ook wimpels en vlaggen en opschriften voor de viering. De inwoners van Amelgem versierden hun huizen en bevlagden het gehucht, en plaatsten enkele triomfbogen.

Ook de Zuster van Oppem waren actief bij de viering.

Op woensdag 8 september 1937, was te Amelgem groot feest omwille van het 300ste verjaring van de kapel. De Mariakleuren waren overvloedig aanwezig en het publiek verdrong zich bij de kapel, de oude ommevang waardig.

* Eikenhouten beeld van O.L.V.-geboorte dateert uit de 16e - 17e eeuw.

KAPEL VAN AMELGEM.
Volgens een origineele tekening van Edwin Ganz.

Het dagblad "De Standaard" versloeg de plechtigheid als volgt:

DE STANDAARD — ZONDAG 12 SEPTEMBER 1937

KERKNIEUWS

Plechtige viering der 300ste verjaring der Kapel van O. L. Vrouw van Amelgem te Brussegem

Op Woensdag 8 September, feest van Maria's geboorte, vierde het plaatsje Amelgem de 300ste verjaring van de aloude bidplaats.

Opgericht in 1637, op de puinen eener veel oudere kapel, was het heiligdom zeer vermaard. Doch met de jaren geraakte de bouw in verval, en het Maria-Komiteit, onder de wijze leiding van den heer R. Anne de Molina, en aangemoedigd door Zijne Eminentie den Kardinaal Aartsbisschop van Mechelen, verzekerde op kundige wijze zijn herstelling, en richtte den schoonen jubeldag in.

Niet te verwonderen, dat verleden Woensdag, de Maria-vereeiders van West-Brabant, talrijk opkwamen, om aan de H. Maagd, hun kinderlijke hulde te brengen.

w.o. Mevrouw Barones L. de Viron en hare dochter, den h. en Mevrouw R. Anne de Molina, Z. E. Pater M. de Meulemeester, provinciaal archivaris der Redemptoristen, burgemeester G. De Keersmaeker, enz.

Na het Evangelie, sprak E. H. Kan. S. J. Ramaekers, O. Praem, eene diep doordrongen kanselrede uit. Hij wees vooral op den Norbertijnschen stempel welke het heiligdom van O. L. Vrouw van Amelgem draagt, door de eeuwen heen.

Na de H. Mis, hief Z. E. H. Graaf Cornet d'Elzins de Peissant het « Te Deum » aan, dat verder door het koor beantwoord werd.

's Middags werd een keurig feestmaal opgediend in de groote apparaatzaal van het kasteel

Z. Exc. Mgr Cuvelier, apostolisch vicaris van Matadi, zegent de menigte vóór de kapel van O. L. Vrouw van Amelgem

De wegen welke naar het heiligdom leidden, en de kapel zelf, die gansch in blauw gestoffeerd was, was heerlijk opgesmukt met planten, bloemen en licht.

Om 11 uur werd de plechtige jubelmis gezongen door Z. E. H. Graaf P. Cornet d'Elzins de Peissant, aan het altaar bijgestaan door de ZZ. EE. HH. Dr H. De Vis, Index Van Dorpen, diaken en W. Brinck, sub-diaken. In het koor, op eene bijzondere bidbank, had plaats genomen, Z. E. H. Kan. Dr Van Heesch, prior der Abdij van Grimbergen, welke den Hoogerwaarden Heer Prelaat Hoppenbrouwers vertegenwoordigde, wegens zijn gezondheidstoestand weerhouden.

Op het doscaal, hadden de zangers van het St. Bonifaciuskollege onder de leiding van E. H. De Craecker, plaats genomen. Verder bemerkte men op de eerste rijen, talrijke personaliteiten,

van den h. R. Anne de Molina, waarbij talrijke personaliteiten aanzaten. Een heildrank werd ingesteld door Z. E. H. Kan. Dr Van Heesch, prior der Abdij van Grimbergen, op het Maria-Komiteit.

Om 5 uur ging de geestelijkheid, gevolgd door jeugdgroeperingen en scouts, Zijne Excellentie Mgr Cuvelier, bisschop van Matadi (Belgisch-Kongo), stoetsgewijze afhalen.

Na zich een weinig Ingetogen te hebben voor het Genadebeeld, begaf Zijne Excellentie, omgeven van talrijke priesters, zich naar het Maria-park, waar Z. E. Pater M. de Meulemeester, Redemptorist, een sermoen hield over den triomf van O. L. Vrouw van Amelgem.

Na het sermoen begaf Zijne Excellentie zich naar de kapel, waar het Pontifikaal Lof gezongen werd.

De naam van de bezieler, de Heer Kempeneers, is niet te vinden in het verslag; alleen in de krant "La Libre Belgique" werd zijn naam vermeld. De Heer Kempeneer verdween zoals hij gekomen was, men heeft er later weinig of niets meer van vernomen.

Het altaar en het tabernakel werden later teruggehaald. Schrijnwerker Van den Bossche maakte rond het oude gemetselde altaar een houten bekleding. Er werd ook in de kapel als aandenken aan deze luisterrijke viering, een lijst gehangen met de namen van het "Komiteit". Een te geïnteresseerde bezoeker, verdween met deze lijst.

Voor 1940 werd alleen, tijdens de Kruisdagen vanuit Oppem, in stoet naar de kapel gekomen. Zij werd geopend door Boer Emmerechts, die woonde aan de kapel. Hij stak de kaarsen aan en luidde de klok, zong ook mee in het "kapelkoor".

Van 1945 werden er drie missen per jaar opgedragen; twee gedurende de meimaand en de andere mis op het feest van O.L.V.-geboorte op 8 september. Om de oude pastoor Chasseur te ontlasten, werd beroep gedaan op de Witheren van Grimbergen, om de H. Mis op te dragen. Mevrouw Anne de Molina uit Ossel zorgde dan voor de misgewaden, zodat zij tijdig en welgeschikt op het altaar lagen. De H.Mis werd opgedragen om 8h30, één van de celebranten was Pater Jan Feyen, thans Pastoor te Imde. Na de H.Mis ging Mevrouw Anne de Molina een tas koffie drinken bij de boer aan de kapel.

Bij de benoeming van Pastoor Saerens in 1953, kwam er verandering. De Kruisdagen werden behouden, maar nu werd elke eerste woensdag van de maand, de H.Mis opgedragen en ook op de feestdag van O.L.V.-geboorte.

Met de komst van Pastoor Albert Van Doorslaer in 1964, werd deze regeling behouden tot in 1975. Nadien werd de H.Mis verplaatst naar de eerste en de derde zaterdag van de maand. Het feest van O.L.V.-geboorte werd nu gevierd op de eerste zondag na 8 september. Dan werd er in processie gegaan van Oppem langs de Heirbaan en Kaarlijk, naar de kapel van Amelgem. Men vertrok om 14h en de H.Mis begon rond 14h30. Later, toen bijna iedereen over eigen vervoer beschikte, werd de processie afgeschaft, en de H.Mis begon op het gewone uur.

O. L. V. GEBOORTE Rond 1960 vond, Mevrouw Anne de Molina, de beschermvrouwe van de kapel, dat de kapel een schildersbeurt nodig had. Zij vroeg aan schilder Wim Verhasselt om ze op te knappen. Men stelde echter vast, dat het dak lekte. Aangezien de kapel gemeentelijk bezit is, werd Schepen Leon Stallaert betrokken bij de herstelling. De Schepen nam dan het initiatief voor de tweede restauratie van de kapel in 1965.

Als architect werd de Heer Verhasselt uit Wemmel aangesteld. Het dak werd grondig hersteld. In 1975 verscheen in het boek "Bouwen door de eeuwen heen", deel 2n, een beschrijving van de kapel bouwkundig gezien.

* Kapel O.-L.-Vrouw-Geboorte

Mooie, door hoge platanen beschaduwde kapel in barokstijl gebouwd in 1637 door abt Outers van de Grimbergse abdij, gerestaureerd in 1830 en heden buiten gebruik.

Zandstenen barokgebouw met twee traveeën en een driezijdige sluiting, afgedekt met een gebogen leien zadeldak. Uitgewerkte westergevel gestut door haaks op elkaar gestelde steunberen met volutes; krulgevelbekroning gemarkeerd door een kordon en een inzwenkende top onder een lantaartje; bouwjaar in een cartouche; radvenster boven de rondboogdeur in een zandstenen omlijsting met imposten, sleutel en korte druiplijst (fig. 45).

Kruisriboverwelving met doorlopende ribben op consoles met drop; brede gordelbogen op fors geprofileerde consoles; gearmorieerde gewelfsleutels in beide rechte traveeën en Christusmonogram in de absis.

Verlichting d.m.v. vier rondboogvensters, in de zijgevels geritmeerd door steunberen; blinde absis.

* * * *

Op zondag 9 juli 1978 werden te Amelgem, grote dorpsfeesten gehouden rond de duivelsschuur. De feesten werden ingezet met een H.Mis om 14h. De organisatie berustte bij de Landelijke Raad.

Bij het overlijden van de beschermvrouwe, Mevr. Anne de Molina uit Ossel, werd de zorg voor de misgewaden toevertrouwd aan de Heer Alex Robyn uit Merchtem. Sinds 1981 wordt de H.Mis dikwijls opgeluisterd door het zangkoor "Crescendo" uit Merchtem. Begin van de zestiger jaren, verdween het kruis op de kapel. Bij de restauratie van 1965, werd het teruggeplaatst, maar rond 1970 was het kruis terug verdwenen. Onder

impuls van Pastoor Van Doorslaer en de Heer Alex Robyn, werd door de smid Alex April uit Imde, een nieuw kruis gemaakt naar het model van de kapel "O.L.V. van Lorette" te Oppem. Het nieuwe werd in 1985 op de toren geplaatst.

En dit jaar, in 1987, zijn er grote feesten gepland naar aanleiding van de 350ste verjaring van de kapel.

1. Er wordt een reeks van vijf prentkaarten uitgegeven. Deze worden te koop aangeboden voor de prijs van 100 fr, of 25 fr per prentkaart.
2. Op 13 september is er een Plechtige H. Mis dit ter gelegenheid van de viering "350ste verjaring" en van de viering van het feest van O.L.V.-geboorte. De plechtigheid zal beginnen met een H.Mis. Deze zal gecelebreerd worden om 14h30 door E.H.Prelaat Wagenaar van Grimbergen, bijgestaan door E.H.Leo Hecker, deken van Wemmel, E.H. Albert Van Doorslaer, pastoor van de Parochie, en andere priesters.

Het zangkoor "Crescendo" zal versterkt worden met het kerkkoor "Onze-Lieve-Vrouw ter Nood" uit Merchtem. Zij zullen de muzikale begeleiding voor hun rekening nemen.

3. Na de H.Mis is er een Breugeliaans Volksfeest aan de herberg van het gehucht, in de Sint-Gillishoek, zoals de oude Amelgemnaren het noemen.

* * *

Met de beperkte middelen waarover de initiatiefnemers beschikken, wensen zij toch de 350ste verjaring van hun geliefde kapel op een luisterrijke manier te vieren.

De Heemkundige Kring "Berla" wil ook met dit artikel, haar steentje bijdragen tot deze viering. En ook met een heemkundige wandeling te Amelgem op zondag 20 september 1987, vertrek aan het kerkhof om 14h.

Wij wensen de initiatiefnemers alle succes toe.

* * *

Wij danken alle personen die meegholpen hebben bij het tot stand komen van deze bijdrage.

Pastoorlijst van Oppem.

Zij bedienden ook de kapel van Amelgem.

<u>Naam:</u>	<u>Pastoor van:</u>	<u>Overleden:</u>
Donckerwolck Judocus		10-10-1540
Van der Meeren Phillipus		28-01-1551
De Burgondia Henricus		10-03-1556
Van der Smissen Hieronymus		26-03-1565
De Keuster Jacobus		15-11-1588
De Herthoge Jacob	ook kapelaan van Rode (1622)	14-02-1619 ?
De Bock Gerardus		20-05-1626
Le Begge Oliverius		22-01-1641
Verplast Henricus		25-04-1641
Wiaert Daniël		27-09-1660
Adami Franciscus		12-03-1674
Bollens Hieronymus		19-01-1670
Van Nieuwenhove Lucas	9 jaar desservitor	14-11-1679
Bassery Judocus	1680 - 1692 abt	03-05-1698
Van Busleyden Gilbertus	1692 -	04-04-1701
Offhuys Guil	1701 - 1704	22-04-1740
Bourgeois Joannes-Baptista	1704 - 1705	23-06-1734
Cornelis Gerardus	1705 -	04-10-1728
Van Linthout Bernardus	07-11-1728 09-09-1734	02-11-1754
Maluin Ludovicus	09-09-1734	24-02-1756
Van Merstraeten	04-03-1756	09-07-1776
De Vadder Herman Jozef	1776 *	25-06-1803
De Rongé Henricus	04-07-1803	27-01-1826
Schellens Mart	01-02-1826 1831	
Cattersel Joannes	24-06-1831	13-02-1844
Deckx Matthias	29-03-1844	13-11-1869
Van der Vorst Antoon	23-11-1869 1884	Antwerpen
Antonissen	1884 1891	
De Vries Armandus	29-06-1891	22-02-1914
Chasseur Hubert	31-03-1914 08-11-1945	19-08-1947
Spillemaeckers Gereon	30-11-1945	30-12-1952
Saerens Petrus	17-02-1953	14-11-1963
Van Doorslaer Albert	05-01-1964	

* Er is ook een kapelaan De Grave in 1778. Hij schreef toen in de ligger van het archief van Oppem.

Nawoord.

Amelgem is een prachtig voorbeeld van een dorp dat ontstaan is vanuit een hoeve. De hoeve kan ontstaan zijn rond 350. De kapel komt enkele eeuwen later. De eerste sporen van een kapel vonden wij rond 1154, met Albertus van Amelgem als priester. In 1155 kwam de bidplaats, door een brief van de Bisschop van Kamerijk, toe aan de abdij van Grimbergen.

In 1179 werd zij al "kerk van het hof van Amelgem" genoemd. Ze was toen reeds toegewijd aan O.L.V.-geboorte. Tot de Franse Revolutie zal zij die taak blijven vervullen, ongeacht de politieke en maatschappelijke veranderingen van die tijd.

Rond 1244 krijgt zij de status van parochie, doch dit duurde niet lang. Reeds in 1287 werd zij ondergeschikt aan de kerk van Meise, later werd zij toegevoegd bij de kerk van Oppem. Het zal zo blijven tot de dag van vandaag.

De huidige kapel werd gebouwd door abt Outers na de troebele jaren van de godsdienstoorlogen in 1637. Met de Franse Revolutie werd de kapel geschonken aan de nieuwe gemeente Oppem, later werd ze eigendom van de gemeente Brussegem, en thans van de gemeente Meise. Ze raakte in verval, maar steeds werden er mensen gevonden om deze bidplaats te redden van de slopershamer.

In 1937 bij de viering van de 300ste verjaring, werd zij definitief gered van de ondergang. De bezieler hiervan was de "eigenaardige" Heer Kempeneers. Na de Tweede Wereldoorlog, vervulde de kapel terug haar taak als bidplaats. De inwoners zijn fier op hun kapel, dat hebben zij meermalen bewezen. De kapel van Amelgem zal nooit verdwijnen, zolang de mensen trouw blijven aan hun gehucht, waar het goed is om te leven en te werken. Waar het aangenaam is om te wandelen in dit haast ongerept natuurbied; niettegenstaande de dreiging van de grootstad.

Zoals de abdij van Grimbergen meer dan 500 jaar dit gebied met de meeste zorg heeft behandeld, zo moeten wij dit historisch gebied blijven koesteren. Dit om het door te geven aan de volgende generaties, als bewijs van ons groots Brabants verleden, rijk aan hoeven, kapellen en legenden ...

Zelfs de duivel kwam te Amelgem op bezoek, maar hij werd door een sluwe boerin gefopt, door het kraaien van de haan in 't "kiekenkot. Vraag het maar te Amelgem, ze zullen het U in geuren en kleuren vertellen.

Laten wij hopen dat het zo mag blijven ...

Geraadpleegde werken.

1. Het parochiewezen in Brabant; deel II, Jan Verbesselt, drukkerij G. Veys, 1964.
2. Eigen schoon en de Brabander; maandschrift van het oudheidkundig genootschap van Vlaams-Brabant, Brussel, 1961. jg. 1936 en 1927
3. Bouwen door de eeuwen heen, inventaris van het cultuurbezit; deel 2n Vlaams-Brabant-Halle-Vilvoorde, Snoeck-Ducaju, Gent 1975.
4. De abten van Grimbergen voor de Franse revolutie, 1128 - 1794; C.L. Spillemaeckers, Abdij Grimbergen, 1978.
5. Uit het verleden van Grimbergen; door Daniël Delestré, bewerkte en geannoteerde uitgave door leden van "Eigen Schoon", Grimbergen, 1978.
6. Nieuwenrode; door H. Spinnael, Veldenstraat 11, Kapelle o/d Bos, 1974.
7. Grimbergen, beknopte geschiedenis der Norbertijnerabdij; door Kan. D.J. Delestré, overdruk E.S.B. van jaargang 1928.
8. 850 jaar abdij Grimbergen; catalogus van tentoonstelling "Het Land van Grimbergen"; Norbertijnerabdij, Grimbergen, 1978.
9. Meise; door Jan Vanden Eynde, drukkerij Nevada, Brussel, 1967.
10. West-Brabant; door Albert de Nayer en Renaat Martens e.a. uitgave van A. De Boeck, Brussel, 1947.
11. Histoire des Environs de Bruxelles; A. Wauters, Bruxelles, 1855.
12. De Standaard van Zondag 12 september 1937.

* * * * *

Mededeling:

Wij melden het overlijden van ons lid Meester Willem Rosiers. Hij overleed in de ouderdom van 78 jaar, en was vele jaren actief in het kulturele leven van Meise.

Onze Heemkundige Kring biedt aan de familie, vrienden en kennissen, haar medeleven aan, bij het heengaan van Meester Rosiers.

Gelukkig is uw lening minder zwaar om dragen

PERSONOONLIJKE LENINGEN EN FINANCIERINGEN

Zowel voor een financiering als voor een persoonlijke lening rekent het Gemeentekrediet aan zijn cliënten een minimumtarief aan. Om cliënt te worden, volstaat het een zichtrekening te openen, meer vragen wij niet.

Daarna hebt u zeer snel en zonder veel formaliteiten het gewenste bedrag in handen.

De agent van het Gemeentekrediet in uw buurt kan u daarover alle details geven en u de beste formule voorstellen.

Breng hem zeker een bezoek wanneer u ooit geld wil lenen. Hij zorgt ervoor dat de last van uw lening heel licht om dragen wordt.

Doyle Dane Bernbach 7

Gemeentekrediet
de bank op z'n best

J. Lombaerts

Agentschap MEISE

Brusselsestw 82

tel 269 11 93

T. Van Praet

Agentschap WOLVERTEM

Hoogstr 6a

tel 269 00 74

BERLA wordt gesteund door de

ASLK

ALGEMENE SPAAR- EN LIJFRETEKAS

**De bank die u een voetje voor geeft
in het leven.**

— A S L K KANTOREN TE MEISE EN WOLVERTEM —

VERZEKERINGEN

Roger MOERENHOUT
Kardinaal Sterckxlaan 147
1881 Meise (Oppem)
tel: (02) 269.74.99

**DE NOORDSTAR
EN BOERHAAVE N.V.**

de eerste vlaamse
verzekeringsmaatschappij

gent 091/25 75 15

kulturele stichting NOORDSTARFONDS v. z. w.